

TWICKEL: LAGE

ROUTE 6 km

Afwisselende wandelroute vanuit het dorpje Lage, langs het kerkje, de ruïne van de burcht, watermolen, Teestube 'Malle Mühle' en glooiende essen. Een eigenzinnig stukje Nederlands bezit in Duitsland, omgeven door een rustig en jong ogend, agrarisch landschap, met sporen van een roerig verleden.

Route gemaakt door Stichting Twickel.

20
25

Twickel: Lage

Twickel: Lage

Hoe kom ik bij het startpunt?

Startpunt: Dorfstrabe Lage Parkeren (gratis): Am Sportpl. 2, 49828 Lage, Duitsland

- Welkom!
60 m
- Ruïne burcht
350 m
- Watermolen Lage
400 m
- Kerkje Lage
400 m
- Teestube 'Malle Mühle'
>= 100 meter van route vandaan
- Eichenallee: Kommiezenhuizen
700 m
- Brug Alte Dinkel
>= 100 meter van route vandaan
- Van maïs naar graan?
1,2 km
- Smokkelhut
>= 100 meter van route vandaan

Einde van de route

Twickel: Lage

6 km

1

Welkom!

Welkom in Lage!

Naast landgoed Twickel in Twente beheert stichting Twickel ook andere landgoederen, waaronder de vroegere familiebezittingen in Brecklenkamp en het Duitse Lage. Met de afwisseling van bos- en cultuurlandschap, essen en monumentale eiken en beuken, lijkt dit gebied op landgoed Twickel.

Oale grond

Het landgoed rond Lage omvat op dit moment zo'n 255 hectare. Het is zogeheten 'oale grond' - Lage wordt al in 1127 genoemd - met daarop o.a. het Herrenhaus met kasteelruïne, de watermolen met Teestube en de Kommiezenhuizen. De geschiedenis in het kort:

Burcht: verdedigingsbolwerk

In 1346 koopt Jan van Arkel (bisschop van Utrecht) de burcht van Lage. Hij gebruikt de burcht als verdedigingsbolwerk tegen het Oversticht (nu Overijssel). Als keizer Karel V in 1528 aan de macht komt, krijgt hij Lage in zijn bezit. De burcht van Lage is vaker verwoest, de laatste keer in 1626.

Zelfstandige Heerlijkheid

Johan van Raesfelt (destijds eigenaar van Twickel) koop Heerlijkheid Lage in 1638. Bij de Vrede van Westfalen in 1648, als de grenzen van Europa opnieuw worden getrokken, wordt Lage vergeten. Hierdoor wordt de Heerlijkheid (630 ha) een zelfstandig staatje met eigen rechtspraak.

Breckelenkamp

Het terrein bij Breckelenkamp hoort sinds 1651 bij Twickel. De woeste gronden van vroeger zijn ook hier grotendeels verdwenen door ontginning. Een laatste restant hiervan vind je in natuurreservaat Bergvennen. De vennen (baggervennen) zijn ontstaan door het baggeren van turf, vandaar de naam.

Ruïne burcht

Burcht

In 1346 kocht de bisschop van Utrecht Jan van Arkel de burcht van Lage. Hij gebruikte het slot als bolwerk ter verdediging van het Oversticht, het huidige Overijssel. In 1528 nam keizer Karel V het wereldlijk gezag over en kwam Lage in zijn bezit.

Verwoest

Het kasteel van Lage is verschillende keren verwoest, het laatst in 1626. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog koos de heer van Lage de kant van de Spanjaarden, die de burcht als uitvalsbasis gebruikten. Dit tot ongenoegen van de Staatse (Nederlandse) troepen, die het kasteel innamen en verwoestten.

Ruïne

Sindsdien is het een ruïne gebleven. De dikke muren zijn overgroeid met klimop. De burcht bevindt zich in de tuin van het Herrenhaus. Helaas heb je vanaf het wandelpad rondom de tuin nauwelijks zicht op de burcht.

Watermolen Lage

Watermolen

Vlakbij de kerk en het Herrenhaus staat een dubbele watermolen, die zowel olie kan slaan als graan kan malen. Op deze plek staat al sinds 1270 een watermolen, de huidige stamt uit 1672. De watermolen wordt gevoed door de Alte Dinkel.

Stroom Dinkel verlegd

De hoofdstroom van de Dinkel wordt sinds 1931 om het dorp geleid, waardoor de molen te weinig water krijgt om nog goed te kunnen malen

Teestube 'Malle Mühle'

Naast de molen, aan de Eichenallee 1, vind je de voormalige molenaarswoning. Het pand is net gerenoveerd en heet nu 'Malle Mühle'; een leuke Teestube met tuinterras aan de Alte Dinkel met zicht op het mooie waterrad van de molen.

<https://www.heimatverein-lage-dinkel.de> (info & openingstijden molen)

4

Kerkje Lage

Kerkje Lage

In 1638 kocht de toenmalige eigenaar van Twickel, Johan van Raesfelt, de Heerlijkheid Lage. Bij de Vrede van Westfalen in 1648, toen de grenzen van Europa opnieuw werden getrokken, werd Lage vergeten. Hierdoor werd de Heerlijkheid (630 ha) een zelfstandig staatje met eigen rechtspraak.

Amadea van Flodorff

Na het overlijden van Adolf Hendrik van Raesfelt erfte zijn vrouw Amadea van Flodorff de Heerlijkheid. In 1686 liet zij naast de kasteelruïne een huis bouwen; het Herrenhaus. Amadea wist van aanpakken: in 1687 liet zij de kerk van Lage bouwen.

Nederlandse preken

Boven de ingang aan de zuidzijde zie je een wapenstein van het echtpaar Van Raesfelt-Van Flodorff. Tot in het begin van de 20e eeuw werd er in het Nederlands geprekeerd en ook de teksten op grafstenen en kerkmuur zijn in het Nederlands.

Nederlandse liederen

Toen de kerk besloot naar het Duits over te gaan was men zo aan de vertrouwde liederen gewend, dat men die in het Nederlands bleef zingen.

Teestube 'Malle Mühle'

'Malle Mühle', leuke Duitse Stube / theehuis van Nederlandse eigenaars met een B&B erbij.

<https://www.facebook.com/mallemuhle>
(Malle Mühle op Facebook)

5

Eichenallee: Kommiezenhuizen

Personeel & douaniers

De zes identieke huizen aan de Eichenallee zijn de 'Kommiezenhuizen' uit omstreeks 1850. Ze zijn ooit gebouwd voor personeel van de heren van Lage. Later woonden er tot aan de Eerste Wereldoorlog douaniers.

Kommiezenhuizen

Deze douaniers werden ook wel 'kommiezen' (of 'commies') genoemd, vandaar de naam 'Kommiezenhuizen'. Zij

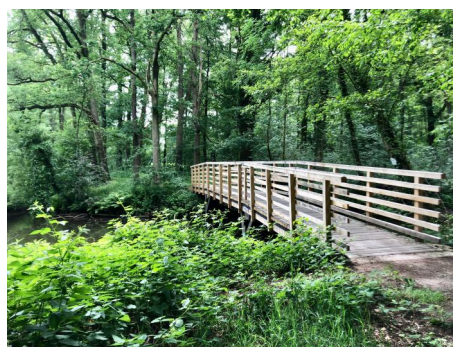
hielden de smokkelaars in de smiezen, die hier in het grensgebied volop actief waren.

6

Brug Alte Dinkel

Dinkel

De Dinkel stroomt door het grensgebied van Nederland en Duitsland. Zij begint in Noordrijn-Westfalen tussen Coesfeld en Ahaus. Bij Losser in Twente komt ze Nederland binnen, stroomt langs het Lutterzand en verlaat Nederland weer in de buurt van Ootmarsum, om bij Neuenhaus uit te monden in de Vechte.

Brug hersteld

Waar de Dinkel in Nederland bij het Lutterzand nog mooi kronkelt, is de rivier in Duitsland tussen 1970 tot 1980 helaas gekanaliseerd. De oude loop van de Dinkel ('Alte Dinkel') voert dwars door Lage en meandert gelukkig wel. Recent is deze brug over de Alte Dinkel door Twickel hersteld.

Van maïs naar graan?

Van maïs naar graan?

Al jaren zien we sterke daling in onze soortenrijkdom. Eén van de veroorzakers is de monocultuur in de landbouw. Ook in deze omgeving vind je overwegend maïsvelden terwijl hier vroeger volop graan- en vlasakkers waren. In de molen van Lage werd het vlas tot olie geslagen en graan tot meel gemalen.

Soortenrijkdom

Door het verdwijnen van de graanakkers en de bijbehorende akkerkruiden, krijgen weidevogels zoals de geelgors en patrijs het moeilijk. Ook verschillende soorten muizen verdwijnen, zoals de dwerg- en veldmuis. De muizen vormen op hun beurt een voedselbron voor roofdieren en roofvogels.

Graanakkers

Doordat eeuwenoude landbouwsystemen verdwijnen, raken ecosystemen ontregeld. Twickel onderzoekt samen met agrariërs hoe we weer meer streekeigen landbouw kunnen ontwikkelen. Hopelijk vind je hier in de nabije toekomst weer her en der graanakkers!

Smokkelhut

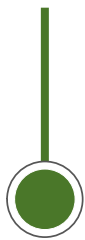
Smokkelaars

Toen de grenzen tussen Duitsland en Nederland nog gesloten waren, liep je hier bij nacht en ontij smokkelaars tegen het lijf. Generaties lang verdienden bewoners van de grensstreek wat bij met het smokkelen van bijvoorbeeld koffie en boter.

Straffen

De straffen op illegale handel waren behoorlijk en dus werd van alles bedacht om de kommiezen (grensbewakers) die 's nachts op de loer lagen om smokkelaars te betrappen, op het verkeerde been te zetten. Een smokkelroute was bijvoorbeeld veilig als de luiken van een bepaalde boerderij open stonden.

Hut op langsgrens

Inventief was ook deze 'smokkelhut' op erva Rotman, exact geplaatst op de landgrens. Via een luik kon men daar allerhande goederen smokkelen, niemand hoefde immers de grens te overschrijden. Met de Europese eenwording en het openen van de grenzen in 1995, kwam een einde aan de smokkelcultuur.